

Tager man imidlertid i Betragtning, hvor stor en Mængde Tønder Hartkorn der komme ind herunder, saa bliver Summen langtfra ringe. Det Hartkorn, der hørte under de Gaarde, hvorpaa denne Fæsteforpligtelse hvilede, beløb sig den 1ste Januar 1859 til 207,948 Tønder. Gaaer man nu ud fra det første Resultat, saaledes at hver Tønde Hartkorn stiger i Værdi 5 Rd. 48 S., vil altsaa Nationalformuen forøges med 1,143,000 Rd.; efter det andet Resultat, naar hver Tønde Hartkorn stiger 14 Rd. i Værdi, vil den forøges med 2,911,000 Rd. — efter et Gjennemsnitstal vilde det altsaa være 2,027,000 Rd., som Nationalformuen vilde forøges med, naar denne Fæsteforpligtelse blev hævet. Det kan naturligviis ikke være min Mening at ville sige, at dette er et paalideligt Resultat, eller at ville sige, at hvis § 1 vedtages, vil der komme 2,000,000 Rd. ind i Nationalformuen; men saameget synes dog indlysende, at selv om den Forringelse i Eiendommens Værdi, der er en Følge af denne Fæsteforpligtelse, kun er ubetydelig for hver Eiendoms Vedkommende, vil det dog, da Antallet af disse Eiendomme er saa stort, vise sig, at Ophevelsen af denne Forpligtelse ingenlunde vil være uden Betydning i nationaløkonomisk Henseende. Det vil vise sig i det Hele taget, at jo mere Eiendommene gaae over i den frie Haand, i en fri Besiddelse med saa faa Indskrænkninger i Brugsretten som muligt, desto mere vil Nationalformuen forøges. Jeg skal iøvrigt gjøre opmærksom paa, at der ved det allerede omhandlede Salg ikke var Tale om at give Boderne den samme Frihed, som den frie Hovedgaardstæt har, idet nemlig Bestemmelserne med Hensyn til Sammenlægning og Udskjæning fremdeles skulle gjælde, og jeg tvivler ikke paa, at hvis disse Baaud hevedes, vilde Nationalformuen forøges i en langt høiere Grad, end den ved denne Gaards Salg udsundne Maalestof angiver.

Med Hensyn til den nye § 2, der er foreslaaet af Udvalget, vilde jeg have havt stor Betænkelse ved den, dersom den i Almindelighed var gaaet ud paa at overlade til fri Raadighed hver tiende Gaard, naar 9 Gaarde vare afhændede til Selveiendom. Efter min

fulde Overbeviisning har man ved mange Lovgivningsbestemmelser kjøbt Godseierne til at tjene Penge, man har ved Begunstigelser kjøbt deres Samtykke til at gjøre sig selv bethdelige Fordele. Jeg troer, at Alle ville indrømme, at dette er Tilfældet med Loven om Hoveiets Afløsning; Godseierne have tjent bethdeligt ved Hoveiets Afløsning, men for at faae dem til at gaae ind derpaa har man givet dem bethdelige Begunstigelser. Jeg troer, at det Samme gjælder med Hensyn til Afhændelse til Selveiendom; jeg troer, at baade Godseieren og Fæsteren ville vinde bethdeligt hver paa sin Side ved at enes om at lade Fæstegodsset gaae over til Selveiendom, og det kunde derfor maaskee synes, at man ogsaa her ved at give Godseierne en Begunstigelse vilde kjøbe dem til at tjene Penge. Men jeg skal villig indrømme, at da denne Begunstigelse efter Udvalgets Forslag kun skal gives dem, naar Fæstegaardene ere afhændede til Fæsternes Livsarvinger eller dermed i Klasse staaende, ville tillige Fæstefamilierne komme til at nyde godt deraf, og jeg kan derfor, forsaavidt Rigsdagen maatte vedtage den nye Paragraph, ingen Betænkelse have ved at gaae ind paa den. Med Hensyn til Enkelthederne i den nye Paragraph er der et Par Punkter, som jeg skal tillade mig at henlede Udvalgets Opmærksomhed paa. Det forekommer mig at være et stort Spørgsmaal, om den foreslaaede Begunstigelse bør indskrænkes til det Tilfælde, at det Barn, som faaer Gaarden, er blevet udsæet dertil enten af Faderen eller Moderen. Hvis Forældrene døe uden at have truffet en saadan Bestemmelse, men Godseieren overdrager Gaarden til en af Livsarvingerne, da forekommer det mig ikke, at der er nogen Grund til i dette Tilfælde ikke at give denne Begunstigelse. Dette er det første Punkt, jeg troer fortjener en nærmere Overveelse. Et andet saadant Punkt turde være, om der ikke var Anledning til nærmere at bestemme, hvad der skal forstaaes ved fri Raadighed. Hvad er fri Raadighed? Besvarelsen af dette Spørgsmaal kan maaskee være noget tvivlsom. Skal der ved fri Raadighed forstaaes Ret til at bortforpagte Gaarden, med andre Ord at behandle den, som om Fæsteforpligtelsen i Henhold til Pl. 7de Juni 1806 ikke længere